

การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินคดีอาญา

โดยพันตำรวจโทหญิง พรทิพย์ ล.วีระพรรค
พนักงานสอบสวนคดีพิเศษชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มงานคดีความเห็นแย้ง

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อรองรับสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนสำหรับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้ดุลพินิจเพื่อมีคำสั่งเปิดเผยหรือมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ฯลฯ เพื่อก่อให้เกิดสถานะการตรวจสอบความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดินและกำหนดเจตนารมณ์ทางการเมืองเป็นสำคัญ โดยกฎหมายฉบับดังกล่าว ถือหลักว่า หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในความครอบครองของตนแก่ประชาชน โดยกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในกฎหมายให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น

ข้อมูลข่าวสารของทางราชการโดยหลักต้องเปิดเผยให้ประชาชนได้รับรู้ ยกเว้นข้อมูลข่าวสารของทางราชการบางลักษณะที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540 กำหนดว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในข่ายหรือข้อยกเว้นที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถมีคำสั่งมิให้เปิดเผยได้

แนวทางการใช้ดุลพินิจในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

เมื่อได้รับคำขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างหนึ่งอย่างใด เจ้าหน้าที่ของรัฐมีแนวทางในการใช้ดุลพินิจว่าจะมีคำสั่งมิให้เปิดเผยหรือให้เปิดเผยไว้ ดังนี้

1. จะต้องพิจารณาเสียก่อนว่า คำขอนั้นมีลักษณะชัดเจนชนิดที่อาจเข้าใจได้ตามควรหรือไม่ และเป็นคำขอที่ขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุอันควรหรือไม่ และเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานรัฐนั้นๆ หรือไม่เสียก่อน

หากเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีได้อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐนั้นๆ หน่วยงานของรัฐก็ต้องแนะนำให้ไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นๆ โดยไม่ชักช้า (มาตรา 12)

2. ตรวจสอบว่าข้อมูลที่ขอมานั้นเป็นข้อมูลข่าวสารที่เข้าข่ายไม่ต้องเปิดเผยตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 หรือไม่

ในกรณีข้อมูลข่าวสารในครอบครองของหน่วยงานของรัฐใดเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ให้บังคับของมาตรา 14 ได้แก่ข้อมูลข่าวสารที่อาจเกิดความเสียหายแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นมิได้

ส่วนข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะสั่งเปิดเผยทั่วไป หรือเปิดเผยเฉพาะแก่บุคคลใดหรือสั่งมิให้เปิดเผยภายใต้เงื่อนไขเช่นใดก็ได้ แม้ว่าข้อมูลข่าวสารนั้นจะถูกจัดชั้นความลับไว้ในระดับ “ลับ” หรือ “ลับมาก” ก็ตาม

ทั้งนี้โดยอาศัยการใช้ดุลพินิจใคร่ครวญซึ่งน้ำหนักประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์เอกชนที่เกี่ยวข้องประกอบกัน ว่าการสั่งให้เปิดเผยหรือไม่เปิดเผย นั้นมีเหตุผลสมควรหรือมีประโยชน์อันสำคัญยิ่งย่อนกว่ากันหรือไม่เพียงใด หรืออาจอาศัยระเบียบที่ คณะรัฐมนตรีกำหนดว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการเป็นแนวทางสำหรับการพิจารณาว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการจะเปิดเผยต่อบุคคลใดได้หรือไม่ภายใต้เงื่อนไขเช่นใด (มาตรา 16)

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ จะต้องระบุเหตุผลไว้เสมอว่า ที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใด และเพราะเหตุใด (มาตรา 15 วรรคสอง)

กรณีมีการสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ กฎหมายถือว่ากรณีคำสั่งเปิดเผยนั้นเป็นดุลพินิจโดยเฉพาะของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา 15 วรรคสอง) แต่การสั่งมิให้เปิดเผยนั้นกฎหมายมิได้กำหนดว่าเป็นดุลพินิจโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงอาจพิจารณาทบทวนหรือยกเลิกเพิกถอนได้ ในกรณีหลังนี้ หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ยังมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 มาตรา 40 วรรคแรก ที่จะต้องแจ้งให้ผู้ขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารทราบด้วยว่า อาจอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยนั้นต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น โดยยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (มาตรา 18)

ข้อมูลข่าวสารที่ห้ามมิให้เปิดเผยหรืออาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยได้

ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในข่ายหรือข้อยกเว้นที่หน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถมีคำสั่งมิให้เปิดเผยได้ ได้แก่

1. ข้อมูลข่าวสารที่ห้ามมิให้เปิดเผย

ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ห้ามมิให้เปิดเผย ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มาตรา 14

2. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้

นอกจากข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 ที่กฎหมายบังคับเด็ดขาดห้ามมิให้เปิดเผยแล้ว ยังมีข้อมูลข่าวสารบางประเภทที่ลักษณะของข้อมูลอยู่ในข่ายที่อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้องประกอบกัน ได้แก่ข้อมูลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

2.2 การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ หรือการรู้แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม

2.3 ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำความเห็นหรือคำแนะนำภายในดังกล่าว

2.4 การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด

2.5 รายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร

2.6 ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผย หรือข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น

2.7 กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อมีผู้มาขอข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง (1)-(7) นั้น การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร หรือมีคำสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ต้องอาศัยแนวทางตามที่พระราชบัญญัติกำหนดได้ กล่าวคือ

(1) จะต้องพิจารณาว่า ข้อมูลข่าวสารตามที่มีผู้ขอ หากเปิดเผยแล้วจะกระทบต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมายของหน่วยงานของตนหรือไม่อย่างไร เช่นในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารตามที่มีผู้ขออาจเกี่ยวข้องกับการสอบสวนเรื่องหนึ่งเรื่องใด ซึ่งยังไม่แล้วเสร็จ ก็จะต้องพิจารณาว่าถ้าเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแล้วจะส่งผลต่อการพิจารณาเรื่องนั้นๆ หรือไม่

(2) จะต้องพิจารณาว่า ข้อมูลข่าวสารตามที่ผู้ขอ หากเปิดเผยแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือสังคมโดยรวมหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจหรือการใช้ดุลพินิจได้เหมาะสมถูกต้องที่สุด

(3) จะต้องพิจารณาว่า ข้อมูลข่าวสารตามที่ผู้ขอ เป็นสิ่งที่จำเป็นหรือกระทบต่อเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างไรและมากนักน้อยเพียงใด โดยพิจารณาน้ำหนักของส่วนได้เสียและความจำเป็น

คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ แต่ต้องระบุไว้ด้วยว่าที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใดและเพราะเหตุใด และให้ถือว่ากรณีคำสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นดุลพินิจ โดยเฉพาะของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามลำดับสายการบังคับบัญชา แต่ผู้ขออาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินคดีอาญา

ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินคดีอาญา เช่น บันทึกคำให้การ หนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษ หมายค้น เป็นต้น ก็ถือเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ บุคคลที่เกี่ยวข้องอาจอ้างสิทธิในการรับรู้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ในการขอตรวจดูหรือขอคัดสำเนาเอกสารดังกล่าว และถึงแม้จะมีการบัญญัติสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้บัญญัติสิทธิของจำเลย และผู้เสียหายในคดีอาญาที่จะสามารถขอตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน ไว้ดังนี้

มาตรา 8 นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

.....ฯลฯ.....

(6) ตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน

....ฯลฯ....

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้ผู้เสียหายมีสิทธิตามวรรคหนึ่ง(6) เช่นเดียวกับจำเลยด้วย

ความในมาตรานี้เป็นการบัญญัติรองรับสิทธิของจำเลยหรือผู้เสียหายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยสามารถตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน ภายใต้งานกำหนดเงื่อนไขว่าจะต้องมีการยื่นฟ้องคดีแล้ว จำเลยหรือผู้เสียหายจึงจะสามารถมีสิทธิดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในมาตรา 146 ซึ่งรองรับสิทธิของผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ที่จะได้รับแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี รวมทั้งสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิร้องขอต่อพนักงานอัยการเพื่อขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี ภายในกำหนดอายุความฟ้องร้อง ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว

มาตรา 146 ให้แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ให้จัดการปล่อยตัวไปหรือขอให้ศาลปล่อยแล้วแต่กรณี

เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิร้องขอต่อพนักงานอัยการเพื่อขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ภายในกำหนดอายุความฟ้องร้อง

แต่บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว โดยคำพิงยังไม่อาจยกขึ้นเป็นข้ออ้างได้ทุกกรณีที่หน่วยงานจะมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้เคยให้เหตุผลไว้ในคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการร้องขอสำเนาคำให้การในการสอบสวนคดีอาญาว่า

แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการเกี่ยวกับคดีอาญาไว้เป็นการเฉพาะ แต่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เป็นกฎหมายที่ให้สิทธิประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการที่กว้างกว่าและไม่ขัดแย้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ **สถ 131/2551** เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้ว เกี่ยวกับคำให้การในการสอบสวนคดีอาญา)

อย่างไรก็ตามก็มีตัวอย่างจากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลข่าวสาร ที่อาจใช้ศึกษาเทียบเคียงเป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาได้อาทิ

ตัวอย่างที่ 1 กรณีผู้ต้องหาไม่ไปพบพนักงานสอบสวนตามหมายเรียกที่ออกโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่กลับใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 (ขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการร้องทุกข์)

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ **สค 21/2550** เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการร้องทุกข์ในคดีอาญา

เอกสารที่ผู้เสียหายใช้ในการร้องทุกข์เป็นข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ผู้เสียหายกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้อุทธรณ์และนาย ศ.การร้องทุกข์เป็นกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาระหว่างผู้ร้องทุกข์กับเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจเท่านั้น ซึ่งเมื่อได้รับคำร้องทุกข์แล้ว พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคำร้องทุกข์ให้ผู้ต้องหาทราบในชั้นสอบสวนจึงย่อมมีผลกระทบต่อคดี อันอาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ตามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

ตัวอย่างที่ 2 กรณีผู้กล่าวหาขอคัดสำเนารายงานการสอบสวนคดีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องโดยได้ส่งสำนวนการสอบสวนดังกล่าวให้พนักงานอัยการ และอยู่ระหว่างการพิจารณามีความเห็นของพนักงานอัยการ

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ **สค 70/2550** เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับรายงานการสอบสวนคดีอาญา

ข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ ร้องขอ คือ รายงานการสอบสวนคดีอาญาของสถานีตำรวจนครบาลสำหรับที่ 442/2549 สถานีตำรวจนครบาลสำหรับได้แจ้งผลการสอบสวนบางส่วนให้ผู้อุทธรณ์ (ซึ่งเป็นผู้กล่าวหา) ทราบแล้ว เว้นแต่ส่วนที่เป็นคำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา และพยานในคดี การดำเนินการเกี่ยวกับคดีดังกล่าวยังไม่เสร็จสิ้น โดยยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอในส่วนที่เป็นคำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา และพยานในคดี จึงอาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ข้อมูลข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอจึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่อาจเปิดเผยให้ผู้อุทธรณ์ทราบได้

ตัวอย่างที่ 3 กรณีขอตรวจดูและขอสำเนาบันทึกคำให้การของตนเองที่ให้การต่อพนักงานสอบสวนในฐานะพยาน ซึ่งบันทึกคำให้การดังกล่าวใช้ประกอบในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาเรื่องหนึ่ง และยังใช้ในการพิจารณา ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งล้วนอยู่ในระหว่างดำเนินการ

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ **สค 81/2550** เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบันทึกคำให้การของผู้อุทธรณ์ในฐานะพยาน

บันทึกคำให้การของผู้อุทธรณ์เป็นการให้การต่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในฐานะพยาน บันทึกคำให้การดังกล่าวใช้ประกอบในการสืบสวนสอบสวนคดีทำร้ายผู้ต้องหาปล้นอาวุธปืน (คดีพิเศษที่ 147/2550) และใช้ในการพิจารณา ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งล้วนอยู่ในระหว่างดำเนินการ หากพยานหลักฐานในคดีซึ่งยังอยู่ในระหว่างดำเนินการ ได้ล่วงรู้ถึงผู้ถูกกล่าวหาอาจมีผลกระทบต่อการสืบสวนสอบสวน อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ข้อมูลข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอจึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่อาจเปิดเผยให้ผู้อุทธรณ์ทราบได้ ตามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงปรากฏว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีสำเนาทะเบียนบันทึกคำให้การของผู้อุทธรณ์อยู่ ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 และเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ก่อนที่จะส่งเรื่องไปให้สำนักงาน ป.ป.ช.ดำเนินการ จึงมิใช่ข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 อันจะต้องห้ามมิให้เปิดเผยตามมาตรา 120 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กรณีนี้ผู้อุทธรณ์เป็นผู้ให้การในฐานะพยาน และตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ได้อ่านและลงลายมือชื่อในบันทึกคำให้การทุกหน้า ผู้อุทธรณ์ย่อมรู้รายละเอียดในบันทึกคำให้การของตนอยู่แล้วจึงไม่มีเหตุที่จะปกปิดมิให้ผู้อุทธรณ์ทราบ แต่การให้สำเนาข้อมูลข่าวสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการแก่ผู้อุทธรณ์นั้นอาจมีการแพร่กระจายไปถึงบุคคลที่สามอันจะก่อให้เกิดผลเสียหายดังกล่าวมาแล้วข้างต้นได้

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายจึงมีคำวินิจฉัยให้กรมสอบสวนคดีพิเศษเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอแก่ผู้อุทธรณ์ โดยให้ผู้อุทธรณ์ตรวจดูข้อมูลข่าวสารได้แต่ไม่อนุญาตให้คัดลอกหรือทำสำเนา

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค 90/2550 เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกสารในคดีอาญา

ข้อมูลข่าวสารตามคำอุทธรณ์เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ผู้อุทธรณ์ต้องสงสัยว่ากระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอแก่ผู้อุทธรณ์อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินการของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ได้ ข้อมูลข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอจึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่อาจเปิดเผยให้ผู้อุทธรณ์ ทราบได้ ตามมาตรา 15วรรคหนึ่ง (2) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

ดังนั้น ในกรณีที่มีผู้ร้องขอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา จะพิจารณาเพียง บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงด้านเดียวไม่ได้ แต่จะต้อง คำนึงถึงสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ควบคู่ ไปด้วย การพิจารณาว่าจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาตามที่มีผู้ร้องขอหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับการให้เหตุผลประกอบการใช้ดุลพินิจ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะต้องใช้ดุลพินิจ ในการพิจารณาว่าข้อมูลข่าวสารตามที่มีผู้ร้องขอดังกล่าวสามารถเปิดเผยได้หรือไม่ หรือเป็นข้อมูล ข่าวสารที่กฎหมายห้ามมิให้เปิดเผย ตามมาตรา 14 หรือเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่อาจมีคำสั่งห้าม มิให้เปิดเผยได้ ตามมาตรา 15 ทั้งนี้ในการพิจารณาอาจใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงหลัก 3 ประการ ดังที่ได้ กล่าวแล้ว คือ ผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประกอบกัน ทั้งนี้อาจศึกษาเทียบเคียงจากแนวคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจอีกส่วนหนึ่งด้วย
